

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 15 kwietnia 2008 r.^{*}

W sprawie C-390/06

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale ordinario di Roma (Włochy) postanowieniem z dnia 14 czerwca 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 września 2006 r., w postępowaniu:

Nuova Agricast Srl

przeciwko

Ministero delle Attività Produttive,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, G. Arestis i U. Löhmus, prezesi izb, A. Borg Barthet, M. Ilešič (sprawozdawca), J. Malenovský, J. Klučka, E. Levits i C. Toader, sędziowie,

^{*} Język postępowania: włoski.

rzecznik generalny: J. Mazák,
sekretarz: H. von Holstein, zastępca sekretarza,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 września 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Nuova Agricast Srl przez M.A. Calabresa, avvocato,
- w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez V. Russo, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez E. Righini oraz V. Di Bucciego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 27 listopada 2007 r.,

wyduje następujący

Wyrok

¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy ważności decyzji Komisji z dnia 12 lipca 2000 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń w odniesieniu do systemu

pomocy dla inwestowania w mniej uprzywilejowanych obszarach Włoch do 31 grudnia 2006 r. (pomoc państwa nr N 715/99 — Włochy) (zwanej dalej „sporną decyzją”), z której skrócone zawiadomienie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* (Dz.U. C 278, s. 26).

- 2 Wniosek ten został złożony w związku ze skargą wniesioną przez Nuova Agricast Srl (zwaną dalej „Nuova Agricast”), spółkę z siedzibą w regionie Puglii, Włochy, przeciwko Ministero delle Attività Produttive (ministère des Activités productives) i mającą na celu naprawienie szkody polegającej na nieuzyskaniu pomocy państwa, jaką przedsiębiorstwo to miało ponieść z powodu niewłaściwego postępowania władz włoskich w ramach dyskusji prowadzonych przez nie z Komisją Wspólnot Europejskich przed wydaniem spornej decyzji.

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 659/1999

- 3 Z drugiego motywu rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [88] traktatu WE (Dz.U. L 83, s. 1) wynika, że to rozporządzenie kodyfikuje i wzmacnia praktykę w zakresie badania pomocy państwa, ustanowioną przez Komisję zgodnie z orzecnictwem Trybunału.
- 4 Zgodnie z art. 1 lit. c) tego rozporządzenia „»nowa pomoc« oznacza każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”.

5 Artykuł 2 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów rozporządzeń przyjętych zgodnie z art. [89] traktatu lub innych jego przepisów zainteresowane państwo członkowskie zgłasza Komisji w odpowiednim czasie wszelkie plany przyznania nowej pomocy. Komisja bezzwłocznie informuje zainteresowane państwo członkowskie o otrzymaniu takiego zgłoszenia.

2. W zgłoszeniu zainteresowane państwo członkowskie przedstawia wszystkie informacje konieczne dla umożliwienia Komisji podjęcia decyzji zgodnie z art. 4 i 7 (zwanym dalej »zgłoszeniem kompletnym«).

6 Artykuł 4 ust. 2–4 rozporządzenia nr 659/1999 przewiduje:

„2. W przypadku gdy Komisja po przeprowadzeniu badania wstępnego stwierdza, że środek będący przedmiotem zgłoszenia nie stanowi pomocy, ustalenie to zostaje stwierdzone w formie decyzji.

3. W przypadku gdy Komisja po przeprowadzeniu badania wstępnego stwierdza, że nie ma żadnych wątpliwości co do zgodności środka będącego przedmiotem zgłoszenia ze wspólnym rynkiem, w stopniu, w jakim mieści się on w zakresie art. [87] ust. 1 traktatu, Komisja podejmuje decyzję, że środek ten jest zgodny ze wspólnym rynkiem (zwaną dalej »decyzją o niewnoszeniu zastrzeżeń«). W decyzji określone zostaje, który z przewidzianych traktatem wyjątków zastosowano.

4. W przypadku gdy po przeprowadzeniu wstępnego badania Komisja stwierdza, że zaistniały wątpliwości co do zgodności środka będącego przedmiotem zgłoszenia ze wspólnym rynkiem, Komisja podejmuje decyzję o wszczęciu postępowania zgodnie z art. [88] ust. 2 traktatu (zwaną dalej »decyzją o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia [formalnego postępowania wyjaśniającego]«).

- 7 Artykuł 5 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 precyzuje, że „[w] przypadku gdy Komisja uznaje, że informacje dostarczone przez zainteresowane państwo członkowskie w odniesieniu do środka będącego przedmiotem zgłoszenia na podstawie art. 2 nie są kompletne, może wystąpić z wnioskiem o udzielenie wszelkich koniecznych informacji dodatkowych”.

Systemy pomocy dla inwestowania w mniej uprzywilejowanych obszarach Włoch zatwierdzone do dnia 31 grudnia 1999 r.

- 8 W decreto legge (włoskim rozporządzeniu wykonawczym z mocą ustawy) nr 415 dotyczącym zmiany zasad finansowania wynikających z ustawy nr 64 z dnia 1 marca 1986 r. w sprawie podstawowych zasad nadzwyczajnej interwencji w Mezzogiorno (Rifinanziamento della legge 1° marzo 1986, n. 64, recante disciplina organica dell'intervento straordinario nel Mezzogiorno) z dnia 22 października 1992 r. (GURI nr 249 z dnia 22 października 1992 r., s. 3), które zostało przekształcone w Legge (włoską ustawę), po zmianie, przez ustawę nr 488 z dnia 19 grudnia 1992 r. (GURI nr 299 z dnia 21 grudnia 1992 r., s. 3, sprostowanie — GURI nr 301 z dnia 23 grudnia 1992 r., s. 40), zmienioną przez decreto legislativo (włoskie rozporządzenie wykonawcze) nr 96 z dnia 3 kwietnia 1993 r. (GURI nr 79 z dnia 5 kwietnia 1993 r., s. 5, zwane dalej »ustawą nr 488/1992”), włoski ustawodawca uchwalił przepisy finansowe stanowiące dla przedsiębiorstw bodziec do rozwijania określonej działalności produkcyjnej w mniej uprzywilejowanych obszarach państwa.
- 9 W dniu 1 marca 1995 r. i 21 maja 1997 r. Komisja wydała dwie decyzje o niewnoszeniu zastrzeżeń, początkowo do 31 grudnia 1996 r., a następnie do 31 grudnia 1999 r., w odniesieniu do kolejnych systemów pomocy opartych na ustawie

nr 488/1992 i różnych przepisach wykonawczych do tej ustawy (pomoc państwa nr N 40/95 i N 27/A/97). Skrócone zawiadomienia o tych decyzjach zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* z dnia 18 lipca 1995 r. w odniesieniu do decyzji z dnia 1 marca 1995 r. (Dz.U. 1995, C 184, s. 4) oraz z dnia 8 sierpnia 1997 r. w odniesieniu do decyzji z dnia 21 maja 1997 r. (Dz.U. 1997, C 242, s. 4, zwanej dalej „decyzją z 1997 r.”).

- 10 Szczegółowe zasady systemu pomocy zatwierdzonego w decyzji z 1997 r. (zwanego dalej „systemem pomocy 1997–1999”) zostały ustalone, po pierwsze, w uchwale Comitato interministeriale per la programmazione economica (Międzyministerialny Komitet ds. Programów Gospodarczych) zawierającej wskazówki związane z otrzymaniem dotacji w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy nr 488/1992 (direttive per la concessione di agevolazioni ai sensi dell’art. 1, comma 2, del decreto-legge 22 ottobre 1992, n. 415, convertito nella legge 19 dicembre 1992, n. 488, in tema di disciplina organica dell’intervento straordinario nel Mezzogiorno) z dnia 27 kwietnia 1995 r. (GURI nr 142 z dnia 20 czerwca 1995 r., s. 17), zmienionej uchwałą wspomnianego komitetu z dnia 18 grudnia 1996 r. (GURI nr 70 z dnia 25 marca 1997 r., s. 35), a po drugie, w dekreście nr 527 wydanym przez Ministero dell’Industria, del Commercio e dell’Artigianato (ministerstwo przemysłu, handlu i rzemiosła, zwane dalej „MICA”), wprowadzającym uregulowania dotyczące szczegółowych zasad i procedur przyznawania i przydziału dotacji na rzecz działalności produkcyjnej w mniej uprzywilejowanych obszarach kraju (regolamento recante le modalità e le procedure per la concessione ed erogazione delle agevolazioni in favore delle attività produttive nelle aree depresse del Paese) z dnia 20 października 1995 r. (GURI nr 292 z dnia 15 grudnia 1995 r., s. 3), zmienionym dekretem tego ministerstwa nr 319 z dnia 31 lipca 1997 r. (GURI nr 221 z dnia 22 września 1997 r., s. 31), oraz, po trzecie, w okólniku MICA nr 234363 z dnia 20 listopada 1997 r. (dodatek zwyczajny do GURI nr 291 z dnia 15 grudnia 1997 r.).

- 11 W tych szczegółowych warunkach przewidziano między innymi, że:

— środki finansowe na każdy rok zostały podzielone na dwie równe części, a następnie każda z nich była przydzielana w drodze odrębnego ogłoszenia

wzywającego do składania wniosków, jednak w oparciu o fundusze dostępne na rok, którego środki dotyczą, zasady ich dystrybucji mogły ulec zmianie w trybie dekretu, w szczególności poprzez umożliwienie przydzielenia przedmiotowych funduszy na podstawie jednego ogłoszenia wzywającego do składania wniosków;

- wnioski złożone w związku z ogłoszeniem wzywającym do ich składania były badane przez upoważnione banki, które przydzielały im określoną ilość punktów na podstawie kryteriów regulacyjnych nazywanych „indicatori” (zwanych dalej „wskaźnikami”);
- na podstawie wyników badań tych banków MICA ustalało listy regionalne, w których wnioski były zapisane w kolejności malejącej, w zależności od liczby uzyskanych punktów, po czym wydawało dekret w sprawie przydziału dotacji dla wpisanych wniosków, poczynwszy od pierwszego, aż do wyczerpania funduszy przeznaczonych na dane ogłoszenie;
- wydatkami kwalifikującymi się do pomocy były wydatki poniesione od dnia następującego po dniu zamknięcia ogłoszenia poprzedzającego ogłoszenie, na podstawie którego został złożony wniosek o pomoc, z wyjątkiem wydatków na ekspertyzy inżynierów i inne ekspertyzy, jak również na nabycie i zagospodarowanie terenu przedsiębiorstwa, które były wydatkami kwalifikującymi się do pomocy poczynwszy od dwunastego miesiąca poprzedzającego datę wniesienia wniosku;
- przedsiębiorstwa, których wnioski w sprawie pomocy zostały umieszczone na liście regionalnej, lecz które nie mogły otrzymać dotacji z powodu tego, że zasoby przeznaczone na dane ogłoszenie były niższe od całkowitej kwoty wnioskowanej pomocy, mogły albo jedynie raz ponownie złożyć ten sam projekt przy pierwszym kolejnym odpowiednim ogłoszeniu opublikowanym bezpośrednio po tym, w ramach którego wniosek został najpierw złożony, bez zmiany elementów uwzględnianych przez wskaźniki (mechanizm zwany „wpisem automatycznym

wniosku”), albo zrzec się tego automatycznego wpisu i złożyć ten sam projekt przy pierwszym kolejnym odpowiednim ogłoszeniu opublikowanym po tym, w ramach którego zrzekli się tego automatycznego wpisu, z jednoczesnym dokonaniem zmian wszystkich lub części elementów uwzględnianych przez wskaźniki, jednak zmiana ta nie mogła dotyczyć istotnych elementów projektu (mechanizm określany „ponownym sformułowaniem” wniosku); w obu przypadkach utrzymywano w mocy wymogi stosowane dla pierwotnych wniosków dla celów badania możliwości uwzględnienia wydatków.

Wytyczne Komisji w sprawie pomocy państwa na cele regionalne

- 12 W 1998 r. Komisja wydała wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej [wytyczne w sprawie pomocy państwa na cele regionalne] (Dz.U. 1998, C 74, s. 9, zwane dalej „wytycznymi”), których pkt 4.2 akapit trzeci precyzuje, że „systemy pomocy muszą zawierać warunek, że wniosek o przyznanie pomocy musi zostać złożony przed rozpoczęciem prac nad danym projektem”.
- 13 Zgodnie z pkt 6.1 akapit pierwszy wytycznych, „[z] wyjątkiem przepisów przejściowych, o których mowa w punktach 6.2 i 6.3 poniżej, Komisja będzie oceniać zgodność pomocy regionalnej ze wspólnym rynkiem na podstawie niniejszych wytycznych od momentu rozpoczęcia ich stosowania”.

Sporna decyzja i system pomocy dla inwestowania w mniej uprzywilejowanych obszarach Włoch zatwierdzony od 1 stycznia 2000 r. do 31 grudnia 2006 r.

- 14 W dniu 18 listopada 1999 r. na podstawie art. 88 ust. 3 WE władze włoskie zgłosiły Komisji plan systemu pomocy znajdującego zastosowanie od dnia 1 stycznia 2000 r., opartego na ustawie nr 488/1992, który Komisja zarejestrowała pod numerem N 715/99.

15 Po wymianie kilku pism i odbyciu spotkania między przedstawicielami rządu włoskiego i Komisji ten plan systemu pomocy został przez władze włoskie zmieniony.

16 W spornej decyzji wydanej w dniu 12 lipca 2000 r. i doręczonej Republice Włoskiej pismem SG(2000) D/105754 z dnia 2 sierpnia 2000 r. Komisja postanowiła o niewnoszeniu zastrzeżeń w odniesieniu do tego systemu pomocy do dnia 31 grudnia 2006 r. (dalej zwanego „systemem pomocy 2000–2006”).

17 Sporna decyzja zawiera przepis mający w szczególności na celu zatwierdzenie takich środków tego systemu pomocy, które zapewniają przejście do systemu pomocy 1997–1999 (zwany dalej „przepisem przejściowym”). Przepis ten brzmi następująco:

„Jedynie w przypadku pierwszego zastosowania rzeczonego systemu, tj. przy okazji pierwszego ogłoszenia wydanego na podstawie tego systemu — przy czym wnioski o przyznanie pomocy muszą w każdym razie być złożone przed rozpoczęciem wdrażania projektu inwestycji — zostaną dopuszczone w drodze wyjątku wnioski złożone przy okazji ostatniego ogłoszenia, dokonanego na podstawie [systemu pomocy 1997–1999], które zostały uznane za kwalifikujące się do pomocy, lecz żadna pomoc nie została przyznana na ich podstawie ze względu na niewystarczające środki finansowe przeznaczone na to ogłoszenie”.

18 Po wydaniu tej decyzji MICA przyjęło dekret dotyczący maksymalnych środków przyznanych w ramach dotacji na rzecz działalności produkcyjnej w mniej uprzywilejowanych obszarach kraju, o których mowa w ustawie nr 488/1992 w odniesieniu do regionów Basilicate, Kalabria, Kampania, Puglia, Sycylia i Sycylia (misure massime consentite relative alle agevolazioni in favore delle attività produttive nelle aree depresse del Paese di cui alla legge n. 488/1992 per le regioni Basilicata, Calabria, Campania, Puglia, Sardegna e Sicilia) z dnia 14 lipca 2000 r. (GURI nr 166 z dnia

18 lipca 2000 r., s. 9) oraz okólnik nr 9003 z dnia 14 lipca 2000 r. (dodatek zwyczajny do GURI nr 175 z dnia 28 lipca 2000 r.) w celu sprecyzowania szczegółowych zasad wykonania systemu pomocy 2000–2006.

- 19 Jedyny artykuł tego dekretu w swoim ustępie 2 zdanie pierwsze stanowi, że pomoc może być przyznana „na podstawie [...] wydatków uznanych za kwalifikujące się w ramach pozytywnie rozpatrzonych programów odnoszących się do ostatniego odpowiedniego ogłoszenia, które nie zostały dofinansowane ze względu na niewystarczające środki finansowe”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 20 W ramach systemu pomocy 1997–1999 MICA opublikowało w dniu 1 grudnia 1997 r. trzecie ogłoszenie zapraszające do składania wniosków o pomoc, dla sektora przemysłu, na pierwsze półrocze 1998 r. (zwane dalej „trzecim ogłoszeniem”).
- 21 Zainteresowane przedsiębiorstwa mogły złożyć wnioski o pomoc do dnia 16 marca 1998 r. Mogły one złożyć wniosek o sfinansowanie wydatków poniesionych począwszy od następnego dnia po upływie terminu na składanie wniosków przedstawionych na podstawie poprzedniego ogłoszenia (drugie ogłoszenie), czyli do 1 stycznia 1997 r.
- 22 W dniu 9 lutego 1998 r. spółka Nuova Agricast złożyła wniosek o pomoc na podstawie trzeciego ogłoszenia. Wniosek ten został uznany za dopuszczalny i został wpisany na listę klasyfikacyjną wniosków dla regionu Puglia w drodze dekretu MICA z dnia 14 sierpnia 1998 r. Jednakże z uwagi na pozycję zaklasyfikowania tego wniosku Nuova Agricast nie uzyskała wnioskowanej pomocy z powodu braku wystarczających funduszy.

- 23 W międzyczasie opublikowane zostało czwarte ogłoszenie zapraszające do składania wniosków o pomoc, dla sektora przemysłu, na drugie półrocze 1998 r. (zwane dalej „czwartym ogłoszeniem”).
- 24 W dniu 16 września 1998 r. Nuova Agricast zrzekła się prawa do automatycznego ponownego wpisu swojego wniosku na listę w ramach czwartego ogłoszenia, aby móc na nowo złożyć ponownie sformułowany wniosek na podstawie następnego odpowiedniego ogłoszenia.
- 25 Jednakże władze włoskie nie opublikowały żadnego odpowiedniego ogłoszenia przed 31 grudnia 1999 r., czyli przed dniem wygaśnięcia systemu pomocy 1997–1999.
- 26 W dniu 14 lipca 2000 r., tj. po wejściu w życie systemu pomocy 2000–2006, władze włoskie opublikowały ósme ogłoszenie zapraszające do składania wniosków o pomoc dla sektora przemysłu (zwane dalej „ósmym ogłoszeniem”).
- 27 Biorąc pod uwagę warunki obowiązujące w ramach systemu pomocy 2000–2006, ponownie sformułowany wniosek Nuova Agricast, który nie mógł skorzystać z przejściowego przepisu umieszczonego w spornej decyzji, został uznany za niedopuszczalny i nie został wpisany na listę w ramach ósmego ogłoszenia.
- 28 Nuova Agricast wraz z innymi włoskimi przedsiębiorstwami znajdującymi się w takiej samej sytuacji wniosła więc do Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich pierwszą skargę mającą na celu stwierdzenie nieważności spornej decyzji. Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie Nuova Agricast i in. przeciwko Komisji (T-98/04) Sąd odrzucił tę skargę jako niedopuszczalną z powodu tego, że została wniesiona po upływie terminu dwóch miesięcy, przewidzianego w art. 230 akapit piąty WE.

- 29 W dniu 21 września 2005 r. Nuova Agricast wniosła do Sądu drugą skargę, zarejestrowaną pod numerem sprawy T-362/05, mającą na celu zobowiązanie Komisji do naprawienia szkody, jaką spółka ta miała ponieść w następstwie wydania spornej decyzji. Postępowanie w tej sprawie toczy się obecnie przed Sądem.
- 30 Ponadto Nuova Agricast wniosła skargę do Tribunale ordinario di Roma (sąd powszechny w Rzymie) mającą na celu zobowiązanie Ministero delle Attività Produttive, które przejęło kompetencje MICA, do naprawienia szkody, jaką miała ponieść ta spółka z powodu nieuzyskania wnioskowanej pomocy.
- 31 W ramach tego postępowania Nuova Agricast podnosiła przede wszystkim, że w trakcie dyskusji z Komisją mających na celu przedłużenie systemu pomocy po 31 grudnia 1999 r. państwo włoskie niewłaściwie chroniło prawa nabyte przedsiębiorstw, które jak ona, zrzekły się prawa do automatycznego wpisu na listę w ramach czwartego ogłoszenia — które okazało się ostatnim ogłoszeniem dla sektora przemysłu przed wygaśnięciem systemu pomocy 1997–1999 — w celu złożenia ponownie sformułowanego wniosku na podstawie następnego odpowiedniego ogłoszenia opublikowanego po tym ogłoszeniu. Zdaniem Nuova Agricast państwo włoskie wprowadziło bowiem Komisję w błąd, nie informując jej o tym, że tym przedsiębiorstwom również przysługiwały prawa nabyte i w ten sposób naruszyło uzasadnione oczekiwania, jakie miały te przedsiębiorstwa w odniesieniu do możliwości złożenia ponownie sformułowanego wniosku.
- 32 Sąd krajowy uważa, że Nuova Agricast miała „uzasadniony interes prawny” we wpisaniu swego ponownie sformułowanego wniosku na listę następnego odpowiedniego ogłoszenia opublikowanego po tym, w ramach którego zrzekła się ona prawa do automatycznego wpisu jej pierwotnego wniosku.
- 33 W konsekwencji sporna decyzja jednoznacznie naruszyła uzasadnione oczekiwania Nuova Agricast, ponieważ decyzja ta zmieniła system pomocy 2000–2006 w porównaniu z systemem pomocy 1997–1999, przewidując dopuszczalność dofinansowania

jedynie w odniesieniu do wydatków związanych z wykonywaniem subwencionowanych projektów, które zostały poniesione po złożeniu wniosku o pomoc (zasada konieczności pomocy), jednocześnie zezwalając, w drodze wyjątku i przejściowo, na odstępstwo od owej zasady wyłącznie w zakresie wniosków niezadowolonych w ostatnim ogłoszeniu opublikowanym pod rządami systemu pomocy 1997–1999.

34 Sąd krajowy podkreśla, że w celu rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o odszkodowanie przedstawionego przez Nuova Agricast ma ona obowiązek zbadać, czy istnieje związek przyczynowy między zawinionym działaniem zarzucanym państwu włoskiemu i powołowaną szkodą.

35 W związku z tym, że sporna decyzja — stanowiąca, zdaniem sądu krajowego, zdarzenie powodujące szkodę („eventum damni”) — ma związek z rzeczywistym zachowaniem zarzucanym państwu włoskiemu, polegającym na niepoinformowaniu lub niedokładnym poinformowaniu Komisji oraz z wyrządzeniem szkody zarzucanej przez Nuova Agricast, sąd krajowy uważa, że w celu ustalenia związku przyczynowego między tym zachowaniem i tą szkodą ma on obowiązek ustalić, czy szkody tej można było uniknąć, gdyby państwo włoskie podjęło inne działania, a w tym celu musi on określić, czy Komisja przyjęłaby inny przepis przejściowy, gdyby była „dokładnie i w całości poinformowana o sytuacjach prawnych przedsiębiorstw zainteresowanych uzyskaniem dotacji na podstawie ustawy nr 488/1992”.

36 Sąd krajowy jest zdania, że aby z całą pewnością udowodnić możliwość innego i korzystnego dla Nuova Agricast wyniku, należy stwierdzić nieważność przepisu przejściowego zawartego w spornej decyzji w związku z tym, że przepis ten stanowi odchylenie od reguł i zasad wspólnotowego porządku prawnego.

37 W pierwszej kolejności sąd krajowy zastanawia się, czy przepis przejściowy powinien zostać uznany za nieważny z powodu tego, że narusza zasadę równego traktowania, ponieważ nie mogą z niego skorzystać przedsiębiorstwa znajdujące się w takiej sytuacji jak Nuova Agricast.

Sąd ten uznaje bowiem, że po wygaśnięciu zatwierdzenia dla systemu pomocy 1997–1999 istniały trzy kategorie przedsiębiorstw:

- przedsiębiorstwa takie jak Nuova Agricast, których wnioski o pomoc zostały wpisane na listę w ramach trzeciego ogłoszenia, które nie uzyskały wnioskowanej pomocy w ramach tego ogłoszenia z powodu braku wystarczających funduszy i które więc zrzekły się swego prawa do automatycznego ponownego wpisu ich wniosku przy czwartym ogłoszeniu po to, aby móc złożyć ponownie sformułowany wniosek przy następnym opublikowanym po nim odpowiednim ogłoszeniu (zwane dalej „przedsiębiorstwami kategorii pierwszej”);
- przedsiębiorstwa, których wnioski zostały umieszczone na listach w ramach czwartego ogłoszenia, które nie uzyskały wnioskowanej pomocy z powodu braku wystarczających funduszy (zwane dalej „przedsiębiorstwami kategorii drugiej”);
- przedsiębiorstwa, które jeszcze nie złożyły wniosku, choć już rozpoczęto wykonanie ich projektów inwestycyjnych (zwane dalej „przedsiębiorstwami kategorii trzeciej”).

Sąd ten uważa, z jednej strony, że przedsiębiorstwa kategorii pierwszej i trzeciej, które zostały wyłączone z możliwości skorzystania z przepisu przejściowego nie znajdowały się w takiej samej sytuacji, a w konsekwencji nie należało ich traktować w jednakowy sposób. Sąd ten twierdzi, z drugiej strony, że przedsiębiorstwa kategorii pierwszej i drugiej znajdowały się w podobnej sytuacji prawnej, a więc te pierwsze powinny być skorzystać z przepisu przejściowego, podobnie jak te drugie.

40 W drugiej kolejności sąd krajowy zastanawia się, czy przepis przejściowy powinien zostać uznany za nieważny z powodu tego, że narusza obowiązek uzasadnienia aktów instytucji wspólnotowych zawarty w art. 253 WE.

41 W tych okolicznościach Tribunale ordinario di Roma postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy ważna jest [sporna] decyzja [...] w zakresie dotyczącym wyłącznie przepisów przejściowych, które ustanawiają wyjątkowe odstępstwo od zasady »konieczności pomocy« — w przypadku pierwszego zastosowania rzeczonoego systemu — jedynie w odniesieniu do wniosków »złożonych przy okazji ostatniego ogłoszenia, dokonanego na podstawie poprzedniego systemu pomocy i zatwierdzonego przez Komisję do dnia 31 grudnia 1999 r., które zostały uznane za kwalifikujące się do pomocy, lecz nie zostały załatwione ze względu na niewystarczające środki finansowe przeznaczone na owe ogłoszenie« z wynikającym stąd nieuzasadnionym pominięciem — z naruszeniem zasady równości traktowania i obowiązku uzasadnienia w trybie art. 253 traktatu — wniosków złożonych w związku z poprzednimi ogłoszeniami, nieuwzględnionych z powodu braku funduszy i oczekujących na automatyczne wprowadzenie do akt ogłoszenia bezpośrednio późniejszego lub na ponowne sformułowanie w ramach pierwszego »odpowiedniego« ogłoszenia dokonanego w zastosowaniu nowego systemu pomocy [?]”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

Uwaga wstępna

42 Na wstępie należy podkreślić, że sąd krajowy uznał za konieczne zbadanie przez Trybunał jedynie ważności spornej decyzji z punktu widzenia zasady równego traktowania i obowiązku uzasadnienia.

⁴³ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach postępowania, o którym mowa w art. 234 WE, u którego podstaw leży jasny podział ról między sądami krajowymi a Trybunałem, wszelka ocena okoliczności faktycznych leży w kompetencjach sądu krajowego. Podobnie, jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za wydanie orzeczenia, należy — przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy — zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi (zob. wyroki z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie C-415/93 Bosman, Rec. s. I-4921, pkt 59; z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie C-208/05 ITC, Zb.Orz. s. I-181, pkt 48 oraz z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie C-305/05 Ordre des barreaux francophones et germanophone i in., Zb.Orz. s. I-5305, pkt 18).

⁴⁴ W tych okolicznościach, chociaż w postępowaniu przed sądem krajowym Nuova Agricast wskazała na inne przesłanki nieważności spornej decyzji, nie należy rozciągać badania ważności spornej decyzji na te pozostałe przesłanki nieważności, o których nie wspomniał sąd krajowy (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Ordre des barreaux francophones et germanophone i in., pkt 17 do 19).

W przedmiocie dopuszczalności

⁴⁵ Komisja podnosi, że powoływany przez sąd krajowy związek między ewentualną odpowiedzialnością państwa włoskiego i sporną decyzją nie jest ustalony, a więc pytanie prejudycjalne nie ma związku z postępowaniem przed sądem krajowym.

⁴⁶ Z jednej strony, możliwe jest bowiem, że państwo włoskie naruszyło zasadę równego traktowania przy zgłaszaniu systemu pomocy 2000–2006, a jednocześnie nie można stwierdzić żadnego uchybienia w spornej decyzji, w której Komisja zajęła stanowisko względem systemu zaproponowanego przez zgłaszające państwo

członkowskie. Z drugiej strony, nie ma żadnego związku między odpowiedzialnością państwa włoskiego a ewentualną nieważnością decyzji z powodu uchybienia o czysto formalnym charakterze, takiego jak brak uzasadnienia.

⁴⁷ W tym względzie, jak odnotowano w pkt 35 niniejszego wyroku, sąd krajowy uważa, że sporna decyzja jest zdarzeniem powodującym powstanie szkody i że ma związek z rzeczywistym zachowaniem zarzucanym państwu włoskiemu przez Nuova Agricast oraz z wyrządzeniem szkody dochodzonej przez tę ostatnią. Gdyby więc stwierdzono nieważność spornej decyzji z powodu naruszenia zasady równego traktowania lub z powodu braku uzasadnienia, mogłoby to mieć wpływ na ocenę sądu krajowego przy rozstrzygnięciu wniosku o odszkodowanie złożonego przez Nuova Agricast.

⁴⁸ Pytanie prejudycjalne jest zatem w całości dopuszczalne.

W przedmiocie ważności spornej decyzji z punktu widzenia zasady równego traktowania

⁴⁹ Komisja podnosi, po pierwsze, że sporna decyzja nie może naruszać zasady równego traktowania, ponieważ przepis przejściowy w niej zawarty jest wynikiem swobodnego wyboru dokonanego przez włoskie władze.

⁵⁰ W tym względzie z ogólnej systematyki traktatu WE wynika, że postępowanie w trybie art. 88 WE nie powinno nigdy prowadzić do takiego rezultatu, który byłby sprzeczny ze szczególnymi przepisami traktatu (zob. w szczególności wyroki z dnia

3 maja 2001 r. w sprawie C-204/97 Portugalia przeciwko Komisji, Rec. s. I-3175, pkt 41 oraz z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie C-456/00 Francja przeciwko Komisji, Rec. s. I-11949, pkt 30). W konsekwencji, pomoc państwa, która wskutek niektórych swoich szczegółowych warunków narusza inne postanowienia traktatu, nie może zostać uznana przez Komisję za zgodną ze wspólnym rynkiem (zob. wyrok z dnia 19 września 2002 r. w sprawie C-113/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. s. I-7601, pkt 78 wraz z cytowanym orzecnictwem).

51 Podobnie pomoc państwa, która z powodu pewnych jej szczegółów narusza ogólne zasady prawa wspólnotowego, takie jak zasada równego traktowania, nie może być uznana przez Komisję za zgodną ze wspólnym rynkiem.

52 Argument Komisji przedstawiony w pkt 49 niniejszego wyroku należy zatem odrzucić.

53 Po drugie, Komisja zarzuca, że władze włoskie nie poinformowały jej o szczególnym przypadku przedsiębiorstw kategorii pierwszej, a więc nie można zarzucać jej nieuwzględnienia szczególnej sytuacji tych przedsiębiorstw ani, w konsekwencji, wskazywać na tej podstawie na jakiegokolwiek uchybienie w spornej decyzji.

54 W tym względzie z utrwalonego orzecnictwa wynika, że zgodność z prawem decyzji w sprawie pomocy państwa powinna być oceniana w świetle informacji, którymi dysponowała Komisja w momencie jej wydania (zob. w szczególności wyroki z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 234/84 Belgia przeciwko Komisji, Rec. s. 2263, pkt 16; z dnia 24 września 2002 r. w sprawach połączonych C-74/00 P i C-75/00 P Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. s. I-7869, pkt 168 oraz z dnia 14 września 2004 r. w sprawie C-276/02 Hiszpania przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8091, pkt 31).

55 Chociaż orzecznictwo to dotychczas znalazło zastosowanie jedynie w przypadku skargi wniesionej na decyzję wydaną przez Komisję po zakończeniu postępowania w trybie art. 88 ust. 2 WE, znajduje ono tym bardziej zastosowanie przy rozstrzygnięciu w sprawie zgodności z prawem decyzji o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec danej pomocy lub systemu pomocy, takiej jak sporna decyzja.

56 W odniesieniu w szczególności do tej ostatniej kategorii decyzji wspomniane orzecznictwo wydaje się uzasadnione w świetle ekonomii procesowej kontroli pomocy państwa wprowadzonej w traktacie.

57 W ramach postępowania w sprawie kontroli pomocy państwa należy rozróżnić, po pierwsze, wstępny etap badania pomocy przewidziany w art. 88 ust. 3 WE i uregulowany w art. 4 i 5 rozporządzenia nr 659/1999, którego jedynym celem jest umożliwienie Komisji wyrobienia sobie pierwszej opinii na temat częściowej lub całkowitej zgodności spornej pomocy ze wspólnym rynkiem, a po drugie, etap badania wynikający z art. 88 ust. 2 WE i uregulowany w art. 6 i 7 wyżej wspomnianego rozporządzenia, którego celem jest umożliwienie Komisji zebrania wszelkich informacji na temat wszystkich okoliczności sprawy (wyroki z dnia 19 maja 1993 r. w sprawie C-198/91 Cook przeciwko Komisji, Rec. s. I-2487, pkt 22; z dnia 15 czerwca 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. s. I-3203, pkt 16; z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. s. I-1719, pkt 38 oraz z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie C-176/06 P Stadtwerke Schwäbisch Hall i in. przeciwko Komisji, pkt 20).

58 Komisja może poprzestać na wstępnym badaniu przewidzianym w art. 88 ust. 3 WE, aby wydać decyzję pozytywną w odniesieniu do danej pomocy, jeżeli po zakończeniu wstępnego badania jest w stanie nabrać przekonania, że dany projekt jest zgodny z traktatem.

59 Jedynie, w przypadku gdy to pierwsze badanie doprowadziło Komisję do nabrania odmiennego przekonania lub też nie umożliwiło jej pokonania trudności spowodowanych oceną zgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem, Komisja ma obowiązek zgromadzić wszystkie konieczne opinie i w tym celu wszcząć postępowanie przewidziane w art. 88 ust. 2 WE (zob. podobnie w szczególności wyroki z dnia 20 marca 1984 r. w sprawie 84/82 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. s. 1451, pkt 13; ww. wyrok w sprawie Cook przeciwko Komisji, pkt 29; ww. wyrok w sprawie Matra przeciwko Komisji, pkt 33; ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 39 oraz ww. wyrok w sprawie Portugalia przeciwko Komisji, pkt 33).

60 Gdyby zaś ważność decyzji o niewnoszeniu zastrzeżeń w odniesieniu do danej pomocy lub systemu pomocy należało oceniać w zależności od informacji którymi Komisja nie mogła dysponować po zakończeniu wstępnego etapu, skłaniałoby to Komisję do regularnego wszczynania postępowania kontrolnego w trybie art. 88 ust. 2 WE i wzywania zainteresowanych do przedstawienia uwag, w celu uniknięcia sytuacji, w której informacje, którymi Komisja nie mogła dysponować, prowadziłyby do stwierdzenia nieważności jej decyzji zatwierdzającej daną pomoc lub system pomocy. Jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 71 opinii, w ten sposób doszłoby do naruszenia podziału kontroli pomocy państwa na dwa odrębne etapy, z których drugi nie jest zawsze wymagany, przy czym podział ten był zamierzony przez twórców traktatu i został potwierdzony przez ustawodawcę wspólnotowego w rozporządzeniu nr 659/1999.

61 W tym względzie w postępowaniu przed sądem krajowym sporna decyzja w części zatytułowanej „Podstawa prawna” dotyczy przepisów wykonawczych ustawy nr 488/1992, które przedstawiały szczegółowe zasady systemu pomocy 1997–1999, streszczone w pkt 10 i 11 niniejszego wyroku, w tym wybór między automatycznym wpisem pierwotnego wniosku i złożeniem ponownie sformułowanego wniosku, pozostawiony przedsiębiorstwom, które nie uzyskały pomocy z powodu niewystarczających środków przeznaczonych na dane ogłoszenie.

- 62 W konsekwencji, nawet jeżeli włoskie władze nie podjęły inicjatywy w celu dokładnego i szczegółowego poinformowania służb Komisji o odpowiednich sytuacjach prawnych przedsiębiorstw zainteresowanych uzyskaniem dotacji na podstawie ustawy nr 488/1992, jak wynika z postanowienia odsyłającego, Komisja musiała wiedzieć o istnieniu zarówno przedsiębiorstw kategorii pierwszej, jak i przedsiębiorstw kategorii drugiej.
- 63 Przez wzgląd na powyższe ustalenie, bezprzedmiotowy okazuje się wniosek Nuova Agricast o wezwanie Komisji do przedstawienia niektórych pism wymienionych w ramach jej dyskusji z włoskimi władzami przed wydaniem spornej decyzji w celu zbadania, czy władze te poinformowały służby Komisji o istnieniu przedsiębiorstw kategorii pierwszej.
- 64 W tych okolicznościach należy ocenić, po trzecie, czy nie podnosząc zastrzeżeń w odniesieniu do systemu pomocy, w ramach którego jedynie przedsiębiorstwa kategorii drugiej mogły korzystać z przepisu przejściowego, Komisja naruszyła zasadę równego traktowania.
- 65 W tym względzie należy podkreślić, że z przepisu przejściowego mogły skorzystać jedynie te przedsiębiorstwa kategorii drugiej, które nie przystąpiły do wykonania swojego projektu inwestycyjnego przed wniesieniem wniosku o pomoc na podstawie czwartego ogłoszenia.
- 66 Poszanowanie zasady równości wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w sposób odmienny, a sytuacje odmienne nie były traktowane w sposób identyczny, chyba że jest to obiektywnie uzasadnione (zob. w szczególności wyrok z dnia 26 października 2006 r. w sprawie C-248/04 Koninklijke Coöperatie Cosun, Zb.Orz. s. I-10211, pkt 72 wraz z cytowanym orzecnictwem).

- 67 Należy jednak stwierdzić, że w postępowaniu przed sądem krajowym przedsiębiorstwa kategorii pierwszej i kategorii drugiej nie znajdowały się w porównywalnej sytuacji z punktu widzenia wymogu konieczności pomocy państwa, wyrażonego w szczególności w pkt 4.2 akapit trzeci wytycznych.
- 68 Jak wynika z wyroku z dnia 17 września 1980 r. w sprawie Philip Morris Holland przeciwko Komisji (730/79, Rec. s. 2671, pkt 17), pomoc, która przynosi poprawę sytuacji finansowej przedsiębiorstwa będącego jej beneficjentem, lecz nie jest konieczna dla osiągnięcia celów przewidzianych w art. 87 ust. 3 WE, nie może być uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem (zob. podobnie także wyroki z dnia 24 lutego 1987 r. w sprawie 310/85 Deufl przeciwko Komisji, Rec. s. 901, pkt 18 oraz z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-400/92 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. s. I-4701, pkt 12, 20 i 21).
- 69 Stwierdzenie braku konieczności pomocy może w szczególności wynikać z faktu, że wykonanie planu pomocy zostało nie tylko już rozpoczęte, lecz nawet zakończone przez zainteresowane przedsiębiorstwo przed złożeniem do właściwych władz wniosku o pomoc, co wyklucza możliwość odgrywania przez sporną pomoc roli bodźca.
- 70 Pod rządami systemu pomocy 1997–1999 przedsiębiorstwa kategorii drugiej miały bezwzględne prawo do automatycznego wpisu ich wniosku bez żadnej modyfikacji na listę następnego odpowiedniego ogłoszenia opublikowanego po tym, w ramach którego najpierw złożyły ten wniosek, przy czym nie wymagało to od nich podjęcia jakiegokolwiek czynności.
- 71 Przedsiębiorstwa kategorii pierwszej musiały natomiast złożyć wniosek w ramach następnego odpowiedniego ogłoszenia po tym, w ramach którego zrezygnowały one z automatycznego wpisu ich pierwotnego zgłoszenia. Ponadto chodziło tutaj o ponownie sformułowany wniosek.

72 Oczywiście, jak podnosi Nuova Agricast, zarówno pierwotny wniosek, jak i ponownie sformułowany wniosek miały na celu uzyskanie finansowania tego samego projektu, a ponowne sformułowanie nie mogło dotyczyć istotnych elementów tego projektu, lecz jedynie elementów uwzględnianych przez wskaźniki, które służyły ustaleniu pozycji zaklasyfikowania wniosku na liście ogłoszenia, w ramach którego zostały złożone.

73 Jednakże wskaźniki same były istotnymi elementami wniosku. Odnosiły się one bowiem w szczególności do części funduszków własnych zainwestowanych przez zainteresowane przedsiębiorstwo w projekt w porównaniu z całą inwestycją, do liczby miejsc pracy utworzonych przez projekt w porównaniu z całą inwestycją oraz do stosunku między kwotą dotacji i maksymalną dotacją, jak może zostać przyznana.

74 Zresztą sam fakt, że zmiana elementów uwzględnianych przez wskaźniki zwiększa możliwość faktycznego przyznania wnioskowanej pomocy wystarcza do wykazania, że ponowne sformułowanie wniosku prowadziło w rzeczywistości do przedstawienia innego wniosku niż pierwotny.

75 Ponadto w związku z tym, że ponowne sformułowanie wniosku poprzez zmianę elementów uwzględnianych przez wskaźniki miało na celu polepszenie pozycji zaklasyfikowania ponownie sformułowanego wniosku, tak by znajdował się on na korzystnej pozycji w trakcie przydzielania funduszy przypadających na dane ogłoszenie w porządku malejącym, skutkiem rozszerzenia możliwości skorzystania z przepisu przejściowego na przedsiębiorstwa kategorii pierwszej byłoby to, że projekty tych przedsiębiorstw miałyby większe szanse na uzyskanie wnioskowanej pomocy aniżeli wnioski przedsiębiorstw ubiegających się o pomoc po raz pierwszy, dla których konieczność pomocy nie była niepewna.

76 Skutek ten nie mógł natomiast pojawić się w związku z automatycznym wpisem na liście w ramach ósmego ogłoszenia, po wniesieniu wniosków w ramach czwartego ogłoszenia przez przedsiębiorstwa kategorii drugiej, ponieważ w braku jakiejkolwiek możliwości modyfikowania tych wniosków wskaźniki pozostawały niezmienione.

77 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że przedsiębiorstwa kategorii pierwszej i drugiej nie znajdowały się w porównywalnej sytuacji.

78 W konsekwencji okazuje się, że poprzez zezwolenie na system pomocy 2000–2006, w tym na przepis przejściowy, Komisja nie naruszyła zasady równego traktowania.

W przedmiocie ważności spornej decyzji z punktu widzenia obowiązku uzasadnienia

79 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa uzasadnienie, jakiego wymaga art. 253 WE, powinno być dostosowane do charakteru rozpatrywanego aktu i przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do treści aktu, charakteru przywołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby,

których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (zob., w szczególności, ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 63; z dnia a 23 lutego 2006 r. w sprawach połączonych C-346/03 i C-529/03 Atzeni i in., Zb.Orz. s. I-1875, pkt 73 oraz z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie C-266/05 P Sison przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. I-1233, pkt 80).

⁸⁰ Jak podkreśla sąd krajowy, sporna decyzja nie wskazuje na żadne kryterium odróżniające poszczególne kategorie przedsiębiorstw składających wnioski o pomoc pod rządami systemu pomocy 1997–1999 i powołujących się na interes prawny we wpisaniu ich wniosku na listę w ramach następnego ogłoszenia.

⁸¹ Jednakże obowiązek uzasadnienia ogranicza się w zasadzie do powodów, dla których dana kategoria przedsiębiorców korzysta z danego środka, lecz nie pociąga za sobą konieczności uzasadnienia wyłączenia z niej wszystkich innych przedsiębiorców, którzy nie znajdują się w porównywalnej sytuacji. Ponieważ liczba kategorii wyłączonych z możliwości skorzystania z danego środka jest potencjalnie nieograniczona, nie można od instytucji wspólnotowych wymagać przedstawienia szczegółowego uzasadnienia dla każdej z nich.

⁸² Natomiast jeżeli beneficjent danego aktu z jednej strony, i inni wykluczeni przedsiębiorcy z drugiej strony znajdują się w porównywalnej sytuacji, instytucja wspólnotowa, która wydała ten akt, ma obowiązek przedstawić w ramach szczegółowego uzasadnienia, w jaki sposób tak wprowadzona różnica traktowania jest obiektywnie uzasadniona.

- 83 W odniesieniu do przepisu przejściowego należy stwierdzić, że rozumowanie, w wyniku którego Komisja zatwierdziła system przejściowy na rzecz przedsiębiorstw kategorii drugiej wynika w sposób wystarczający pod względem prawnym z kontekstu spornej decyzji oraz z całości przepisów prawnych regulujących tę dziedzinę.
- 84 Przepis przejściowy odnosi się bowiem w sposób dorozumiany do przyznanej przedsiębiorstwom w ramach systemu pomocy 1997–1999, możliwości uzyskania automatycznego wpisu ich wniosków o pomoc na listę następnego odpowiedniego ogłoszenia opublikowanego bezpośrednio po ogłoszeniu, w ramach którego zostały one najpierw złożone. Wszyscy zainteresowani wiedzieli zaś o uregulowaniach krajowych przewidujących tę możliwość, a oprócz tego została ona wyraźnie wymieniona w części spornej decyzji zatytułowanej „Podstawa prawna”.
- 85 W kontekście spornej decyzji brzmienie przepisu przejściowego wystarcza więc do zrozumienia, że państwo włoskie zamierzało zapewnić na rzecz przedsiębiorstw, które ubiegały się o pomoc na podstawie ostatniego ogłoszenia opublikowanego pod rządami systemu pomocy 1997–1999, przejście między tym systemem pomocy i systemem pomocy 2000–2006, oraz że Komisja uznała ten środek za zgodny ze wspólnym rynkiem.
- 86 Jak natomiast podkreślono w pkt 67–77 niniejszego wyroku, przedsiębiorstwa kategorii pierwszej i drugiej nie znajdowały się w porównywalnej sytuacji. Chociaż więc Komisja nie wskazała przyczyn, dla których możliwość skorzystania z przepisu przejściowego nie obejmowała przedsiębiorstw kategorii pierwszej, nie naruszyła ona ciężącego na niej obowiązku uzasadnienia.
- 87 Należy więc odpowiedzieć, że analiza postawionego pytania nie wykazała żadnej okoliczności mogącej wpłynąć na ważność spornej decyzji.

W przedmiocie kosztów

⁸⁸ Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Analiza postawionego pytania nie wykazała żadnej okoliczności mogącej wpłynąć na ważność decyzji Komisji z dnia 12 lipca 2000 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń w odniesieniu do systemu pomocy dla inwestowania w mniej uprzywilejowanych obszarach Włoch do dnia 31 grudnia 2006 r. (pomoc państwa nr 715/99 — Włochy).

Podpisy